

Praha má plán, jak reagovat na klimatické změny ve městě. V příštích čtyřech letech je připraveno až 207 projektů

Náměstek primátora Petr Hlubeček představil na pondělním zasedání Rady hl. m. Prahy Implementační plán Strategie adaptace hl. m. Prahy na změnu klimatu na roky 2020 až 2024. Ten shrnuje nejdůležitější cíle v boji proti negativním projevům klimatických změn jako jsou vysoké teploty, nerovnoměrné rozložení srážek či vznik městského tepelného ostrova. Do přípravy koncepčního dokumentu se kromě odboru ochrany prostředí pražského magistrátu zapojily i městské části a organizace s majetkovou účastí města. Nedílnou součástí Implementačního plánu je zásobník 207 plánovaných projektů. Městská rada schválením materiálu podpořila záměry, které mají za cíl zvýšit kvalitu života obyvatel hlavního města.

„Předkládáme ucelenou vizi přizpůsobení se zhoršeným klimatickým podmínkám na území hlavního města. Každý z 207 navrhovaných projektů má přispět k tomu, aby se zvýšila kvalita života Pražanů. Logicky navazujeme na podobný implementační plán předchozích let. Z něj se nám podařilo úplně či částečně realizovat 41 projektů z celkového počtu 48. To pokládám za velký úspěch,“ zhodnotil dosavadní snahy magistrátu náměstek primátora pro životní prostředí Petr Hlubeček.

Novým aspektem adaptační strategie na příští čtyři roky je vytvoření tzv. živého zásobníku projektů. V podstatě jde o databázi projektů a návrhů, ve které má každý přiřazenou vlastní projektovou kartu, která obsahuje detaily a informace o realizaci. Na přípravě zásobníku se podílely dotčené odbory magistrátu v čele s odborem ochrany prostředí, odborem bezpečnosti a odborem hospodaření s majetkem. Na výsledné podobě se podílely i úřady městských částí a řada organizací s majetkovou účastí města (např. Pražská vodohospodářská společnost, Technologie HMP, nebo Výstaviště Praha).

„Synergie s tolika subjekty fungovala skvěle. Výsledek je díky intenzivní spolupráci skutečně detailním dokumentem, který vychází ze znalostí zástupců konkrétních městských částí, i odborných expertiz zástupců specializovaných institucí,“ pochvaluje si spolupráci s partnery náměstek Hlubeček a dodává: *„Nastavili jsme i mantinely pravidelného monitoringu situace. Jednou ročně proběhne analýza všech projektů a toho, jak se na nich pokročilo a jaké jsou jejich přínosy. Počítáme se tím, že při průběžném posuzování mohou být některé projekty ze zásobníku vyřazeny a nové zase zařazeny.“* Právě odbor ochrany prostředí MHMP je podle návrhu hlavním garantem monitorovací činnosti a každoročních aktualizací živého zásobníku projektů i samotné adaptační strategie.

Náklady na realizaci do zásobníku nyní zařazených projektů jsou zhruba 3,5 miliardy korun, 162 milionů by mělo být vynaloženo na vytvoření záměrů. Z celkové předpokládané částky je již přes 2,5 miliardy korun alokováno v rozpočtech realizátorů.

Magistrát v podobě akčního plánu k adaptační strategii získává cenný nástroj pro obranu proti klimatickým změnám. Ty jsou považovány za jednu z nejzávažnějších globálních hrozeb současnosti. Odborníci s obavami sledují negativní trendy, jako například zvyšující se průměrnou roční teplotu a s ní spojené epizody extrémního sucha a veder, a naopak období typická intenzivními přivalovými dešti. Plánované projekty mají vést ke zvýšení obranyschopnosti Prahy. Ta se stejně jako každé jiné velkoměsto vyznačuje vysokým podílem urbanizovaných a zastavěných ploch. Zároveň se může chlubit dostatkem městské zeleně (65 procent celkové rozlohy) a vodních ploch (290 ha). Tato čísla by měla být do budoucna ještě vyšší, jelikož významná většina plánovaných projektů spadá právě do kategorie tzv. modrozelené infrastruktury.

Magistrát chce prostřednictvím adaptační strategie naplňovat stanovené cíle v těchto oblastech:

1. Boj proti extrémním vedrům a efektu tzv. městského tepelného ostrova:

Meteorologové v posledních letech evidují nárůst počtu tropických dní, vyznačujících se teplotou přesahující 30 stupňů. Tento trend může mít potenciálně fatální důsledky na život i zdraví obyvatelstva. Přičitatelné tomuto jevu jsou však i ekonomické ztráty, způsobené sníženou efektivitou práce, či možné kolize dopravy v důsledku zhoršené koncentrace řidičů. Extrémní teploty představují závažný problém i pro údržbu městské zeleně. V podmínkách velkoměst jako je Praha hraje roli fenomén tzv. městského tepelného ostrova. Zastavěné plochy v centru města totiž podle dosavadních výzkumů udržují teplotu třeba i o 8 stupňů vyšší, než zeleň v okrajových částech Prahy.

Spolehlivým nástrojem pro naplňování těchto cílů jsou zejména revitalizace sadů, vnitrobloků, výstavba mlžitek a pítek, dále výsadba

nových stromů, rekonstrukce parků, náměstí a nábřeží, či osev luk. Předpokladem je důsledný monitoring mikroklimatických podmínek a jejich změn.

2. Boj proti přívalovým deštům, povodním a extrémnímu suchu:

Rozložení srážek se radikálně mění. Výrazně narůstá roční počet dnů beze srážek. To se negativně projevuje vysycháním vodních toků, půdy, mokřadů, studní i pramenů. V existenčním riziku se taky ocitají celé vodní ekosystémy bohaté na floru a faunu. Zároveň stoupá spotřeba vody pro účely zavlažování městské zeleně, zemědělské i nezemědělské půdy. Opačný extrém v podobě epizod přívalových deštů zase vede ke zničujícím bleskovým a přívalovým povodním. Adaptační strategie předpokládá výstavbu nových retenčních a akumulacních nádrží, či nových systémů protipovodňové ochrany. Počítá i s revitalizací řek, údolních niv a potoků, zřizováním dalších studen, nebo zaváděním opatření pro zlepšení propustnosti krajiny, a přeměny nepropustných povrchů v propustné.

3. Adaptace budov a snižování energetické náročnosti:

Cílem těchto opatření by měla být udržitelná a klimaticky šetrná metropole, která klade důraz na využívání alternativních zdrojů energií. V tomto směru Praha plánuje řadu projektů tzv. šedé infrastruktury, které mají vést k dosažení energetických úspor na budovách hlavního města. Nedílnou součástí této vize je i zavádění řešení tradičně řazených do konceptu smart cities. Metropole by tak v budoucnu mohla být svědkem instalace prvních inteligentních budov, nebo zvyšujícího se počtu civilních solárních, vodních či větrných elektráren. V této oblasti jsou plánovány projekty např. instalace zelených vegetačních střeš, zateplení stěn budov, vytápění pomocí tepelných čerpadel nebo instalace fotovoltaických panelů.

4. Přípravenost krizového řízení:

Tato opatření sledují stěžejní cíl – bezpečnost metropole a jejích obyvatel v důsledku přírodních katastrof. Pro tyto případy musí vedení města zajistit především fungování technické infrastruktury, a zároveň efektivně nastavit interní procesy pro zvládání krizových situací. Z logiky věci se Prahy týkají především povodňové hrozby. Jedná se o oblast převážně teoretickou a analytickou, proto v jejím rámci má docházet hlavně k přípravě koncepčních materiálů a operativních analýz. Pro tuto oblast jsou tedy klíčovým prvkem právě důmyslnější a efektivnější řešení protipovodňových opatření. S tím úzce souvisí i důsledné mapování studen na území hlavního města. Adaptační strategie počítá, že dojde k vypracování analýz a studií ve vztahu k povodňovým rizikům.

5. Podpora environmentálního vzdělávání, monitoringu a výzkumné činnosti:

Myšlenkou všech navrhovaných projektů je zlepšení kvality života v Praze. Popularizace s nimi souvisejících témat a zodpovědná komunikace s veřejností je proto neodmyslitelným cílem a předpokladem úspěšné realizace. Vzdělávací projekty mají sloužit především k zvýšení zájmu obyvatel o témata související s ideály udržitelné metropole, a nabídnout možnosti, jak se každý jedinec může aktivně zapojit.

V tomto směru Praha počítá s další podporou environmentální výchovy. Město by na tuto oblast chtělo klást zvýšený důraz, a povýšit tak tzv. EVVO na oblast výuky, která je neodmyslitelnou součástí systému vzdělávání 21. století.

Specifickou formou této aktivity je i organizace celorepublikových soutěží, za které zmiňme například již etablovanou soutěž realizovaných adaptačních projektů a opatření Adapterra Awards, kterou Praha podporuje.